

PM om skolsituationen
under covid-19

Sommarlovskolor efter tre terminer med covid-19- pandemin

Skolinspektionens iakttagelser efter intervjuer med rektorer och elever vid 62 grund- och gymnasieskolor

Innehållsförteckning

Sammanfattning	3
Resultaten i korthet.....	4
Inledning	8
Distansinspektionen omfattar obligatorisk lovskola och frivilligt anordnad lovskola	8
Metod och urval	9
Kvalitetsskillnader i hur eleverna informeras om sommarlovskolan	10
Information till elever och vårdnadshavare ges med olika ambitionsnivå.....	10
Det är vanligt att elever har tackat nej till sommarlovskola	12
Skillnader i ansträngningar för att motivera elever att delta	13
Sommarlovskolornas omfattning och genomförande	14
Rektorerna ger olika bild av om antalet lovskoleelever ökat till följd av undervisning på distans.....	14
Lovskolan har genomförts som närundervisning och oftast på elevernas ordinarie skola	15
Lovskolan omfattar vanligen matematik, engelska och svenska/svenska som andraspråk, men vissa elever upplever inte att ämnena täcker deras behov	16
Rektorerna uppger oftast att grundförutsättningarna varit tillfredsställande	19
Rektorerna har olika lätt att bemanna sommarlovskolan med behöriga lärare .	19
Flertalet rektorer anser att lovskolans lärare har tillräcklig information om elevernas kunskaper och behov.....	21
Undervisningen uppges i hög grad vara stödjande och individanpassad	25
Många elever uppger att de lär sig mer på lovskolan än under terminen	25
Rektorerna uppger att undervisningen är individanpassad men att det är svårare att ge stimulans	28
Många rektorer uppger att lovskolan tillgodoser elevernas behov av stöd.....	30
Avslutande diskussion	32
Sommarlovskolan ger eleverna goda förutsättningarna för lärande	32
Det behövs större ansträngningar för att få elever att tacka ja och delta i lovskola	33
Skolinspektionens kommentarer till resultaten.....	33
Bilaga 1. Metod och urval	35

Sammanfattning

Skolinspektionen har under sommarlovet 2021 (vecka 23 till vecka 25) genomfört en distansinspektion av sommarlovskolor vid 62 grund- och gymnasieskolor. Efter som undervisning på distans vid tiden för granskningens genomförande pågått från och till under nära tre terminer i främst gymnasieskolan och de senare årskurserna i grundskolan på grund av covid-19-pandemin, finns en farhåga att detta påverkat elevernas lärande negativt och att fler elever än vanligt kan ha behov av att delta i sommarlovskolor. Som ett led i Skolinspektionens regeringsuppdrag om fjärr- och distansundervisningens konsekvenser för elevers förutsättningar att nå målen samt för elevers hälsa¹, har myndigheten genomfört en distansinspektion av hur och i vilken omfattning som lovskolan organiserats. Skolinspektionen har också granskat hur skolan har arbetat med att informera och motivera eleverna, vilka förutsättningar som funnits för att lovskolan ska hålla god kvalitet och om lovskolan kunnat tillgodose elevernas behov av stöd och stimulans. Granskningen omfattar både den obligatoriska lovskolan, som är en del av grundskolan, och den frivilligt anordnade lovskolan, som huvudmän kan välja att erbjuda elever i grundskolan, specialsolan och gymnasieskolan.² Resultaten för lovskolor som anordnas som obligatorisk lovskola eller som frivilligt anordnad lovskola redovisas sammantaget. Skolinspektionen har heller inte bedömt verksamheterna utan distansinspektionen har varit främst kartläggande.

Inom ramen för distansinspektionen har rektorer och elever vid sammanlagt 46 grundskolor och 16 gymnasieskolor intervjuats.³ Intervjuer har gjorts i grupp med elever och enskilt med rektorer. Samtliga intervjuer har genomförts digitalt. Eleverna har också fått svara på en webbenkät och rektorerna på skattningsfrågor i samband med intervjuerna. Till grund för de resultat som redovisas i denna promemoria ligger dessa svar samt en kvalitativ analys av de skriftliga återkopplingar som verksamheterna fått av Skolinspektionen efter avslutad granskning.

Resultaten är inte generaliserbara utan avser endast de verksamheter som granskats. Urvalet av verksamheter har inte varit slumpmässigt, utan ett centralt urvalskriterium har varit att det bedrivs lovskoleverksamhet vid skolenheten. Skolinspektionen har också strävat efter att få en spridning mellan lovskolor i storstadskommuner, i större städer och i mindre kommuner på landsbygden. Även om resultaten inte är generaliserbara kan Skolinspektionens iakttagelser ge en värdefull bild av sommarlovskolornas genomförande och kvalitet. Det är viktigt att betona att Skolinspektionens så kallade distansinspektion skiljer sig från myndighetens ordinarie verksamhet på så sätt att den bygger på rektorernas och elevernas egna bedömningar av hur arbetet har fungerat. Samtidigt finns det ett värde i att återge berättelserna från de verksamma i skolorna om hur arbetet fungerar och vilka behov som finns. Med utgångspunkt i de iakttagelser som gjorts sätter Skolinspektionen resultaten i ett sammanhang och uppmärksammar vad som kan utvecklas ytterligare för att höja kvaliteten i utbildningen, men betonar också vikten av att ta tillvara de erfarenheter som gjorts.

¹ Covid-19-pandemins konsekvenser för elevers förutsättningar att nå målen samt för elevers hälsa. Utbildningsdepartementet 2020-12-17, regleringsbrev för budgetåret 2021 avseende Statens skolinspektion, s. 3. Uppdraget ska slutredovisas i december 2021.

² Se avsnittet "Distansinspektionen omfattar obligatorisk lovskola och frivilligt anordnad lovskola" för närmare beskrivning av de båda typerna av lovskola.

³ Då antalet skolor som granskats i respektive skolform är få kommer jämförelser inte att göras mellan dem.

Resultaten i korthet

Den övergripande bilden är att de elever som deltar på sommarlovskolan uppskattar lärarna och undervisningen och att de till stor del anser att de får läsa de ämnen de behöver under lovskolan och lär sig mycket. I granskningens intervjuer beskriver såväl elever som rektorer oftast att undervisningen vid sommarlovskolorna är anpassad till elevernas individuella behov och inriktad på de kunskapskrav som eleverna ännu inte nått. Samtidigt som så många elever tycks uppskatta sommarlovskolan uppger så gott som samtliga rektorer att det också finns många elever som skulle ha behövt gå men som tackat nej till erbjudandet eller inte deltar. En avgörande faktor för att den obligatoriska lovskolan ska kunna uppfylla sitt syfte att ge fler grundskoleelever möjlighet att nå gymnasiebehörighet är därför att fler elever motiveras att delta. Likaså kan det vara viktigt att fler gymnasieelever motiveras att delta i den frivilligt anordnade lovskolan efter flera terminer av undervisning på distans.

Många rektorer i grundskolan uppger oförändrat antal elever på 2021 års sommarlovskola, men gymnasiektorerna ser oftare en ökning

Enligt flertalet grundskolerektorer i granskningen är det lika många elever på sommarlovskolan som tidigare år, så elevantalet har alltså inte ökat under pandemin. En del av dessa rektorer uppger att skolan inte heller haft mycket undervisning på distans eller att skolan har lyckats hantera den nya undervisningssituationen väl. Andra förklaringar som ges är att lovskola anordnats också på andra tider under terminen, som påsklovet eller sportlovet, att de ansträngt sig för att undanta elever i behov av stöd samt elever i årskurs 9 från undervisning på distans och att skolan har utökat andra stödinsatser under året.

Av de rektorer som berättar att de har fler elever på årets sommarlovsskola än tidigare år kopplar många ofta detta till undervisning på distans. Detta är särskilt vanligt bland rektorer för gymnasieskolor, där undervisningen ju också i högre utsträckning bedrivits på distans. Enstaka av de intervjuade rektorerna uppger att de inte kunnat erbjuda plats till alla elever som velat delta i lovskolan. På dessa skolor går erbjudandet om lovskola ofta ut brett till en stor del eller alla elever.

Rektorerna tar också upp att ett skäl till att antalet elever i sommarlovskolan legat still kan vara att eleverna inte orkar mer skola efter perioden med undervisningen på distans. Behoven kan alltså ha ökat även om inte fler väljer att delta.

Olika ambition i ansträngningarna för att informera eleverna och motivera dem att delta

Skolorna i granskningen gör olika när de informerar eleverna om erbjudandet om sommarlovskola, och det är skillnad i hur noga skolorna är med att se till att informationen når fram till de elever som skolan anser behöver gå lovskola (och till deras vårdnadshavare) och i vilken mån informationen utformas för att motivera eleverna att delta.

Vissa grundskolor tar personlig kontakt med vårdnadshavare om en elev i behov av sommarlovskola inte ansökt, eller tillgängliggör information om sommarlovskolan på flera språk än bara svenska. I några fall används det gymnasium som eleven sökt

till för att motivera eleverna att delta, till exempel genom att den gymnasieskola som eleven sökt till kontaktar eleven.

Lovskola har anordnats som närundervisning, oftast på elevernas ordinarie skola, och flertalet erbjuder de ämnen som behövs

Så gott som samtliga lovskolor bedrivs uteslutande som närundervisning, vilket inte inneburit någon ökad smittorisk enligt rektorerna då det är få elever och god tillgång till lokaler. Flertalet sommarlovskolor i denna granskning genomförs på elevernas ordinarie skola. Några rektorer i granskningen berättar att huvudmannen i år har valt att avstå från samordnade sommarlovskolor för att locka fler elever att delta eller för att minska smittorisken.

Flertalet av de intervjuade rektorerna uppger att sommarlovskola huvudsakligen har anordnats i ämnena matematik, engelska och svenska eller svenska som andraspråk. Bland grundskolerektorerna, som håller i den obligatoriska lovskolan, har så gott som samtliga svarat att lovskola anordnas i dessa ämnen. Även flertalet gymnasierektorer uppger att lovskolan anordnats i dessa ämnen. Vid många av lovskolorna erbjuds undervisning även i andra ämnen. Bland de rektorer som har räknat upp ämnena i sina enkätsvar är det oftare teoretiska än praktisk-estetiska ämnen som nämns. Även yrkeskurser (för gymnasieskolan) och idrott och hälsa – särskilt simundervisning – nämns vid en handfull skolor. En mindre del av eleverna som intervjuats – särskilt gymnasieeleverna – upplever att ämnes-/kursutbudet inte helt motsvarar deras behov.

Flertalet rektorer uppger att de grundläggande förutsättningarna för lovskolan är tillräckliga

I denna granskning uppger flertalet rektorer att de grundläggande förutsättningarna för lovskolan har varit tillfredsställande. Praktiska förutsättningar uppger de allra flesta rektorerna har varit till fyllest – tillgång till läromedel och lokaler har varit god, och flera beskriver att elever som behövt resa för att komma till skolan kunnat få skolskjuts.

Många rektorer uppger i intervjuerna att de också kunnat bemanna sommarlovskolan med behöriga och duktiga lärare. På ett fåtal lovskolor saknas ämnesbehöriga lärare helt eller till stor del. Utifrån rektorernas beskrivning är Skolinspektionens bild att det hänger ihop med skolans tillgång till behöriga lärare i stort, alltså om de lärare som vanligen undervisar på skolan är behöriga eller ej, men också att lärarnas anställningsavtal påverkar.

På många av lovskolorna finns representanter för elevhälsan närvarande på skolan under lovskolan. Ibland är specialpedagog/speciallärare aktiv i undervisningen på lovskolan, men det förefaller vanligare att kompetensen använts för att planera elevernas undervisning inför lovskolan, i samarbete med de lärare som ska arbeta på lovskolan. Eleverna uppger sällan att de har kontakt med elevhälsan under lovskolan.

Sommarlovskolan uppskattas av de deltagande eleverna

Flertalet elever som deltagit i denna granskning är positiva till undervisningen i lovskolan. I enkätsvaren uppger flertalet elever att de lär sig mer på lovskolan än under terminen och att det är mer arbetsro på lektionerna under lovskolan än under terminen.

Som exempel på vad som gör lovskolan bra berättar eleverna att lärarna är bra på att hjälpa dem med studieteknik, att lärarna kollar av hur det går och kan hjälpa dem vidare, att det är tydligt vad de ska göra och att lärarna hjälper alla elever genom att dela upp uppgifter i mindre delar, och på så sätt bidrar lärarna med planering och struktur. Även flera av de intervjuade rektorerna uppger att lovskolan ger goda förutsättningar för undervisningen. De beskriver att lärarna ges möjlighet att individualisera undervisningen och skapa relationer med eleverna som då positivt påverkar elevernas motivation till skolarbete. De mindre undervisningsgrupperna och att eleverna läser få ämnen intensivt och fokuserat under lovskolan är två strukturella förklaringar som rektorerna ger.

Rektorerna uppger att de har tillräcklig information om eleverna samt att undervisningen är stödjande och individanpassad

Information om vilka kunskapskrav som eleverna ännu inte nått och/eller vilka extra anpassningar och särskilt stöd som eleverna tidigare bedömts behöva, finns tillgänglig för de lärare som undervisar under lovskolan. De rektorer som intervjuats i granskningen uppger i stor utsträckning att de har tillgång till tillräcklig information om eleverna på sommarlovskolan, inte bara på grund av att eleverna undervisas av sina vanliga lärare utan även tack vare att överlämningar görs från ordinarie lärare till lovskolans lärare.

Flertalet rektorer uppger att sommarlovskolan ger goda förutsättningar för lärande och att undervisningen där bättre kan utformas utifrån elevernas behov och förutsättning. Rektorerna beskriver att lärarna i högre grad än vanligt kan individanpassa undervisningen, knyta an till elevernas erfarenheter och intressen samt skapa goda relationer som underlättar motivationsarbetet. Även elever som har behov av mycket stöd kan ofta få det under lovskolan, menar rektorerna, eftersom lärarna på lovskolan har tid och möjlighet att prata med och känna av elevens mående och förmåga att arbeta med uppgifterna.

Skolinspektionens kommentarer till resultaten

I denna liksom Skolinspektionens tidigare distansinspektion av lovskolan är det tydligt att en sommarlovskola av hög kvalitet kräver både organisation och beredskap för att ge eleverna god undervisning. Den kanske största utmaningen med lovskola är dock att motivera de elever som skolan bedömt har behov av att delta till att också göra det, eftersom granskningen visar att flertalet av de elever som deltar i lovskolan uppskattar de möjligheter som den erbjuder.

Analysera orsaker till att elever väljer att inte delta i lovskola och försök påverka dessa. Huvudman och skola kan göra ytterligare ansträngningar för att ge elever

som bedöms behöva lovskola så goda förutsättningar som möjligt att delta. Till exempel kan kommunen samordna sina insatser för ungdomar under sommaren så att inte feriejobb krockar med sommarlovskola. Tidpunkten för antagning till gymnasieskolan kan också behöva samordnas med sommarlovskolan. Många rektorer i granskningen beskriver att lovskola anordnad under höst-, sport- eller påsklov har en fördel jämfört med sommarlovskolan eftersom den inte konkurrerar med sommarjobb och mindre med resplaner samt att de kan påverka elevernas betyg under pågående termin.

Använd erfarenheter från lovskolan till att utveckla den ordinarie undervisningen.

Många rektorer tar upp att en framgångsfaktor i lovskolan är att det finns möjlighet att anpassa skoldagen efter elevernas behov. Förutom de mindre elevgrupperna lyfter många också fram att lovskolans elever gynnas av att läsa mer ”i block”. En analys av om skoldagens utformning under lovskolan kan ha gynnat lovskoleelevernas kunskapsutveckling kan användas också för att se om skoldagen under terminen bör utformas på något annat sätt. Även elevernas positiva syn på arbetsron under lovskolan bör uppmärksammas och analyseras. Utöver de mindre elevgrupperna kan det finnas saker i de arbetssätt som används eller relationerna mellan lärare och elever som ger goda förutsättningar för arbetsro.

Lärarna vid lovskolan får också överblick över om det finns områden eller moment som de elever som deltar i lovskolan ofta behöver hjälp med. Dessa erfarenheter kan sammanställas och analyseras som en indikation på vilka delar av den ordinarie undervisningen som särskilt kan behöva utvecklas.

Inledning

I denna promemoria sammanfattas resultaten från Skolinspektionens andra distansinspektion av sommarlovskolor runt om i landet. Sommaren 2020 granskade Skolinspektionen sommarlovskolan genom en kartläggning av 66 huvudmäns organisering av lovskola och arbete med att utveckla verksamheten.⁴ Många huvudmän som då intervjuades beskrev att det hade fungerat bra att bemanna och organisera lovskolan, men att det varit en utmaning att motivera elever att delta. Under läsåret 2020/21 har undervisning på distans fortsatt på många skolor, och som Skolinspektionens andra rapporter har visat kan detta ha inneburit försämrade förutsättningar för eleverna att nå kunskapskraven i en eller flera kurser eller ett eller flera ämnen. I en situation där många elever, lärare och vårdnadshavare upplever att elevernas lärande hämmats av att undervisningen bedrivits på distans är möjligheten till lovskola särskilt viktig. Samtidigt finns det en risk att motivationen för sommarlovskola hos såväl elever som skolpersonal skulle vara vacklande efter över ett år med undervisning på distans. Därför återvände Skolinspektionen nu till lovskolorna för att granska hur och i vilken omfattning som lovskolan organiserats samt hur skolan har arbetat med att informera och motivera eleverna. Skolinspektionen har också granskat vilka förutsättningar som funnits för att lovskolan ska hålla god kvalitet och om lovskolan kunnat tillgodose elevernas behov av stöd och stimulans.

I distansinspektionen har Skolinspektionen inte utrett om eleverna vid lovskolorna deltar i den obligatoriska lovskola som är en del av grundskolan eller i frivilligt anordnad lovskola som huvudmän kan välja att erbjuda elever i grundskolan, specialskolan och gymnasieskolan (skillnaderna mellan dessa olika typer av lovskola beskrivs nedan). I resultatredovisningen görs heller ingen skillnad mellan lovskolorna anordnade som obligatorisk lovskola eller som frivilligt anordnad lovskola, och Skolinspektionen har inte gjort bedömningar av verksamheterna. Distansinspektionen har varit främst kartläggande inom ramen för regeringsuppdraget, med förhoppningen att Skolinspektionens iakttagelser ändå kan ge en värdefull bild av sommarlovskolans organisation, genomförande och kvalitet.

Distansinspektionen omfattar obligatorisk lovskola och frivilligt anordnad lovskola

Den *obligatoriska lovskolan* är en del av grundskolan⁵ och ska anordnas i juni samma år som eleven avslutat årskurs 8 respektive 9 och uppgå till minst 50 timmar i båda fallen.⁶ Kravet på huvudmän att erbjuda viss form av lovskola infördes i skollagen den 1 juli 2017. Kravet innebär att en huvudman ska erbjuda lovskola till

⁴ Skolinspektionen (2020). *Kartläggning av ett antal huvudmäns arbete med lovskola och tillhörande provning.*

⁵ 10 kap. 3 § skollagen.

⁶ 10 kap. 23 b § skollagen.

- elever som avslutat årskurs 8 och som riskerar att i nästa årskurs inte nå kunskapskraven för betyget E i ett eller flera ämnen och som därigenom riskerar att inte bli behöriga till ett nationellt program i gymnasieskolan
- elever som har avslutat årskurs 9 utan att ha uppnått sådan behörighet.⁷

En huvudman kan erbjuda lovskola också till elever som inte omfattas av den obligatoriska lovskolan. Den *frivilliga lovskolan* kan erbjudas för elever i grundskolan, specialskolan och gymnasieskolan. Eftersom det är en frivillig verksamhet att anordna finns ingen reglering i skollagen för frivilligt anordnad lovskola, varken för grundskola eller för gymnasieskola. Men det finns möjlighet för huvudmannen att söka statsbidrag för delar av den frivilliga lovskolan i enlighet med 4 § förordning (2014:47) om statsbidrag för undervisning under skollov, som anger villkor för vilka lovskolor som kan beviljas bidrag.⁸

Metod och urval

Digitala intervjuer har genomförts med rektor och elever vid 46 grundskolor och 16 gymnasieskolor. Av de inspekterade lovskolorna har 52 offentlig huvudman och 10 enskild huvudman. I samband med intervjuerna har rektorerna besvarat skattningsfrågor. Eleverna har besvarat en webbenkät. Granskningen genomfördes i början av sommarlovet 2021, mellan vecka 23 och 25.

I urvalet av verksamheter har ett centralt urvalskriterium varit att det anordnas lovskola vid skolenheten under sommarlovet. Urvalet är stratifierat utifrån att en huvudman valts ut med hänsyn till kommuntyp och om det är en offentlig eller enskild huvudman. Hos den huvudmannen har en eller ibland två skolenheter valts ut för intervju med rektor och elever. Syftet har varit att få en spridning mellan lovskolor i storstadskommuner, i större städer och i mindre kommuner på landsbygden. Ytterligare information om lovskolorna i distansinspektionen återfinns i bilaga 1.

Till grund för resultatredovisningen i denna PM ligger en kvalitativ analys av de skriftliga återkopplingar på distansinspektionen som verksamheterna fått av Skolinspektionen efter avslutad granskning, tillsammans med rektorernas svar på skattningsfrågorna (N = 62) och elevernas svar på webbenkäten (N = 122). Skolinspektionens slutsatser vid distansinspektioner utgår i högre grad än våra andra granskningsformer från rektors och elevers utsagor. Resultaten är inte generaliserbara utan avser endast de verksamheter som granskats.

⁷ 10 kap. 23 a § skollagen.

⁸ [Statsbidrag för lovskola 2021 - Skolverket](#). Det finns också tillfälliga bestämmelser om statsbidragen som gör att statsbidrag under vissa villkor även kan begäras ut för lovskola för elever som avslutat gymnasieskolan utan att ha tagit gymnasieexamen, samt om även andra personer än behöriga och legitimerade lärare undervisar. De tillfälliga bestämmelserna gäller mellan den 25 juni 2020 och den 31 augusti 2022.

Kvalitetsskillnader i hur eleverna informeras om sommarlovskolan

Det är bara den obligatoriska lovskolan som omfattas av skyldigheten att informera om lovskolan⁹, men även i den frivilliga lovskolan kan information vara ett sätt att ge eleverna goda förutsättningar för beslut om att delta i sommarlovskola. Granskningen visar att det stora flertalet av de 62 sommarlovskolor som ingår i distansinspektionen informerar om lovskolan genom att elever och i flera fall även vårdnadshavare får både muntlig och skriftlig information om upplägg och syfte med lovskolan.

Många av de granskade skolorna arbetar även för att motivera eleverna att tacka ja och delta i lovskolan, även om vissa tycks ha ett mer systematiskt arbetsätt och bland annat söker upp de elever som inte tackat ja fast skolan anser att de behöver lovskolan. Andra skolor lämnar motivationsarbetet till mentor och lärare.

Information till elever och vårdnadshavare ges med olika ambitionsnivå

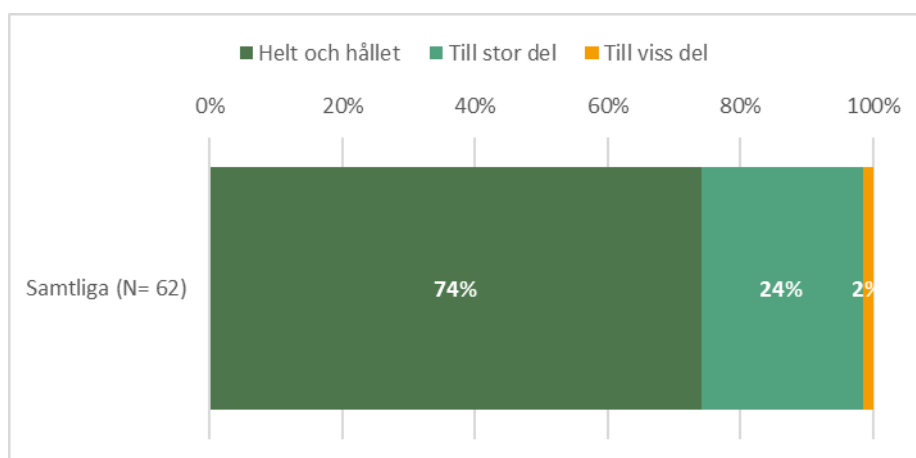
Att i god tid ge elever och vårdnadshavare tydlig information om syftet med lovskolan och vilka möjligheter som eleverna får där ger elever och vårdnadshavare bättre förutsättningar att ta ställning till erbjudandet om att delta. I några enstaka fall i granskningen uppger de intervjuade eleverna att de inte nåtts av informationen om att de kan delta förrän precis innan lovskolans början, eller att information om tider och upplägg kommit väldigt nära in på lovskolans start. I flertalet fall uppger såväl elever som rektor att information kommit ut i god tid, med vilket avses alltifrån 1–2 månader till ett par veckor innan lovskolans början. En rektor nämner att det är en avvägning mellan att skicka ut information i god tid och risken att eleverna minskar sin arbetsinsats i avvaktan på sommarlovskolan.

Flertalet grundskolor i granskningen informerar vårdnadshavare, dels med skriftlig information och dels i vissa fall också genom att ringa upp. Några skolor ser till att den skriftliga informationen går ut på flera språk, och enstaka skolor tar hjälp av personal som arbetar som studiehandledare på modersmål vid telefonsamtal. Gymnasieskolorna riktar ofta informationen enbart till eleverna efter år 1.

Flertalet intervjuade rektorer svarar att information om lovskola helt och hållet nått alla elever som borde delta. En fjärdedel svarar att så skett till stor del.

⁹ I förarbetena anges att skyldigheten att informera om lovskola kan anses följa av att skolan är skyldig att anordna lovskola för vissa elever, se prop. 2016/17:156 *En skyldighet att erbjuda lovskola*, s. 31.

Diagram 1: I vilken utsträckning skattar du som rektor att information om lovskola nått alla elever som borde delta?

En skola kan stå som exempel på hur de som arbetar systematiskt med att nå ut med information gör: Skolan gör en sammanställning efter jul över elever som riskerar F i något ämne i årskurs 8 och 9. Sedan skickar skolan ett brev från rektorn hem per post till eleverna inför lovskolan (i mars inför lovskolan på påsklovet och i juni inför lovskolan på sommarlovet). Administratören på skolan följer sedan upp detta och ringer till vårdnadshavare för att se vilka som tackar ja eller nej. Vid behov deltar även en studiehandledare i samtalet för att stötta upp om brister i svenska språket finns hos elev eller vårdnadshavare.

Till sommarlovskolor vid grundskolorna i granskningen är det oftast elever som genom lovskolan kan nå behörighet till gymnasieskolans nationella program som erbjuds plats. Om eleverna förväntas nå behörighet först efter en tid vid något av gymnasieskolans introduktionsprogram erbjuder flera dem att ändå delta, för färdighetsträning. Det finns i granskningen flera exempel på grundskolor som erbjuder sommarlovskola även för elever i åk 7.

De granskade sommarlovskolorna vid gymnasieskolor har erbjudit plats huvudsakligen till elever som fått F i någon kurs. Några gymnasierektorer beskriver att erbjudandet riktas till de som riskerar att inte få tillräckliga poäng för gymnasieexamen.

I granskningen förekommer också ett fåtal sommarlovskolor som erbjuder plats till alla elever som inte nått E i ett ämne eller en kurs, även om de ändå uppnår gymnasiebehörighet eller får gymnasieexamen. En gymnasierektor uppger att alla elever har fått erbjudande om deltagande i sommarlovskola, men om det gäller elever som redan har klarat kursen men strävar mot högre betyg gör läraren en individuell bedömning av om eleverna får gå på lovskolan. Utifrån granskningens resultat har alltså möjligheten att erbjuda lovskola sällan utnyttjats för att hantera att elever med ambitionen att nå höga betyg inte upplevt sig ha den möjligheten med undervisning på distans.

Det är vanligt att elever har tackat nej till sommarlovskola

Många rektorer som intervjuats uppger att de erbjudit plats på sommarlovskolan till fler elever än som sedan deltar. I intervjuerna resonerar rektorerna kring orsaker till att elever som erbjuds lovskola tackar nej. Rektorerna nämner bland annat sommarjobb, resplaner eller att eleverna inte orkar delta och anser att de är för långt ifrån att nå E. En rektor på en grundskola som haft undervisning på distans under största delen av vårterminen uppger att de hade förväntat sig ännu fler elever, men att många nog valt att inte delta efter den tuffa vårterminen.

Vissa intervjuade rektorer nämner att ett skäl till att eleverna tackar nej är att eventuella betygsförändringar från lovskolan inte kan påverka antagningen till gymnasieskolan, så som antagningen är ordnad i deras verksamhetsområde. Betygen efter lovskolan kan då påverka först vid reservintagningen. Eftersom möjligheten att genom deltagande nå behörighet är en viktig motivation för eleverna, händer det att eleverna då tackar nej. En rektor beskriver att de komprimerat lovskolan och haft långa skoldagar för att hinna ge betyg, och funderar över om den begränsade tiden för lovskola och de långa skoldagarna påverkat elevernas förutsättningar att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås. Flera rektorer framhåller att mer tid för lovskolan hade behövts innan antagningen till gymnasieskolan stängde. Det kan också handla om att eleverna föredrar de andra möjligheter att komplettera eller visa sina kunskaper som bjuds. En grundskolerektor nämner att eleverna väljer att läsa in de aktuella ämnena på gymnasiets introduktionsprogram. En gymnasierektor berättar att de elever som tackar nej till sommarlovskolan tänker sig att istället komplettera sina kurser vid skolans uppföljning i augusti genom att exempelvis göra provningar, skriva prov eller redovisa arbeten.

Ett betydande antal rektorer i granskningen uppger att möjligheten att genom sommarjobb tjäna pengar och få arbetslivserfarenhet gör att eleverna väljer att inte delta i sommarlovskolan. Detta gäller inte minst gymnasieungdomar. Ett antal rektorer tar upp att sommarlovskolan kan krocka med kommunala feriejobb. En rektor beskriver att en lösning som använts för elever som saknar enstaka eller mindre delar av ett ämne har varit att se till att förskjuta arbetstiden så att de eleverna både hinner delta i lovskolan och feriearbete. En annan rektor berättar att huvudmannen sett till att elevernas kommunala feriejobb ligger när de är klara med lovskolan. Från en skola beskriver rektorn att de rekommenderat vissa nyanlända elever sommarjobb framför lovskola för att det kan vara fördelaktigt för elevernas språkutveckling.

En gymnasierektor funderar kring möjligheterna att kombinera lovskolan med kommunala feriejobb för att motivera eleverna, eller om en eventuell utökning av studiemedel hade varit ett annat sätt att få dem att delta i lovskolan under sommaren. På en skola där huvudmannen tidigare erbjudit deltagande i lovskolan som feriejobb och alltså gav deltagande, närvarande elever lön, har man valt bort det eftersom det ansågs påverka elevernas ansträngning under terminen.

Skillnader i ansträngningar för att motivera elever att delta

Efter ett skolar med undervisning helt eller delvis på distans har inte alla elever (eller lärare) lust att addera ytterligare skoldagar. Skolorna försöker ofta motivera eleverna att delta, men det finns inte några tydliga krav på skolans arbete för att motivera eleverna, inte heller för den obligatoriska lovskolan. I Skolinspektionens tidigare rapport om sommarlovskolan 2020 visade det sig att insatserna för att motivera till deltagande sträckte sig från att informera tydligt om syfte och upplägg till att utforma lovskolan så "elevvänligt" som möjligt, inklusive att involvera eleverna i lovskolans organisation och upplägg.¹⁰ Där framkom också att de huvudmän som hade tagit hänsyn till elevernas önskemål upplevde att eleverna sedan hade en högre närvaro på lovskolan.

Även i denna granskning framkommer stora skillnader i hur skolorna arbetar för att motivera eleverna att tacka ja till erbjudandet om lovskola. Flertalet skolor motiverar eleverna främst genom att påminna dem om vikten av en gymnasieexamen inför vidare studier eller arbete, och flera skolor framhäver också lärmiljön på lovskolan. En rektor beskriver att mentorerna i informationen till eleverna lyfter fram att under lovskolan erbjuds eleverna individuell undervisning med tät lärarkontakt och matigare fika och mellanmål under skoldagen. På en annan skola ringer lärare till vårdnadshavare till elever som särskilt behöver motiveras till att delta och betonar att deltagande i lovskola kan innebära 200 timmar extra undervisning under åren i högstadiet samt att specialpedagogen arbetar på lovskolan för att ge stöd till de elever som behöver. De intervjuade rektorerna har olika åsikter om eleverna kan lockas att delta i lovskolan för färdighetsträning, även om de är långt ifrån att nå betyget E. Vissa uppger att det är ett argument som fungerar för att locka fler elever att delta, men andra uppger att det är verkningslöst.

¹⁰ Skolinspektionen (2020). *Kartläggning av ett antal huvudmäns arbete med lovskola och tillhörande prövning*.

Sommarlovskolornas omfattning och genomförande

På de granskade sommarlovskolorna är det vanligast att mellan 10 och 30 elever deltar, enligt de 62 rektorer som intervjuats i denna distansinspektion. Det är ofta fler elever vid sommarlovskolor anordnade för gymnasieelever än vad det är vid grundskolornas sommarlovskolor. De största lovskolorna är huvudsakligen sådana som samlar elever från flera olika ordinarie skolor.

Den obligatoriska lovskola som är en del av grundskolan ska uppgå till minst 50 timmar.¹¹ Den frivilligt anordnade lovskolan omfattas inte av skollagen, och där finns följaktligen inte heller någon reglering av undervisningstid. Av grundskolerektorerna svarar det stora flertalet att deras sommarlovskola uppgår till 50 timmar eller mer. Några anger att sommarlovskolan uppgår till färre timmar, men dessa har samtidigt oftast uppgett att lovskola också bedrivits på andra tider under läsåret. Bland gymnasieskolornas rektorer uppger nära hälften att deras sommarlovskola uppgår till 50 timmar eller mer och drygt hälften att sommarlovskolan omfattar färre timmar än så.

Rektorerna ger olika bild av om antalet lovskoleelever ökat till följd av undervisning på distans

I Skolinspektionens tidigare rapport om huvudmäns arbete med lovskolan uppgav hälften av huvudmännen att fler elever deltog i sommarlovskolan läsåret 19/20 än föregående år.¹² Givet att undervisning på distans sedan dess pågått i ytterligare ett år, har det befarats att trycket på lovskolorna sommaren 2021 skulle bli högre än vanligt. Många av de 62 rektorer som intervjuats i denna granskning har uppgett att de har lika många elever i sommarlovskolan läsåret 20/21 som tidigare. En del av dessa rektorer uppger att skolan inte haft mycket undervisning på distans, men rektorerna kan också förklara det med att skolan lyckats hantera den nya undervisningssituationen väl. Bland de 16 rektorerna vid gymnasieskolor är det drygt hälften som uppger att årets sommarlovskola har ett ökat antal elever, och de kopplar detta till att eleverna haft mycket undervisning på distans.

Som en förklaring där elevantalet inte ökat uppger rektorerna att lovskola anordnats också på andra tider under läsåret. Tre fjärdedelar av de intervjuade rektorerna uppger att de anordnat lovskola på andra lov. Vanligast är under påsklovet, men också sportlovet har förekommit på mer än hälften av skolenheterna, och en

¹¹ 10 kap. 23 b § skollagen.

¹² Skolinspektionen (2020). *Kartläggning av ett antal huvudmäns arbete med lovskola och tillhörande prövning*.

dryg fjärdedel anordnade lovskola också under höstlovet 2020. Några rektorer reflekterar över att en fördel med lovskola på andra tider än sommarlovet är att den inte konkurrerar med sommarjobb.

Några rektorer i granskningen tar också upp att olika former av stödinsatser har utökats under det gångna läsåret, som förklaring till att elevantalet på sommarlovskolorna inte ökat jämfört med tidigare år. Rektorerna berättar att både stöd till enskilda elever och mer generella erbjudanden om förstärkningstid som ”räknestuga”, drop-in och läxhjälp utökats. Rektorerna uppger att de har undantagit elever i behov av stöd från undervisning på distans och även – för grundskolan – ansträngt sig för att undanta elever i årskurs 9.

Det är också många rektorer som berättar att de har fler elever på årets sommarlovsskola. Detta är vanligare bland rektorer i gymnasieskolan. Rektorerna beskriver ofta ökningen som en konsekvens av undervisning på distans och nämner bland annat att fler elever då har haft svårt med matematik. En rektor uppger att ökningen främst beror på ett behov att säkerställa vissa undervisningsmoment som eleverna kanske inte har haft möjlighet att visa under undervisning på distans. Ett par grundskolerektorer nämner specifikt att simundervisningen i ämnet idrott och hälsa har drabbats. I något enstaka fall kopplar rektorn den ökning av elever som de haft till att elever varit frånvarande på grund av att de drabbats av pandemin.

Att antalet elever på sommarlovskola inte har ökat mer behöver inte betyda att det inte är fler elever som *skulle behöva delta*. En rektor uppger att behovet av lovskola har ökat bland eleverna till följd av undervisning på distans, men att ungefär samma antal elever som tidigare år valt att delta på lovskolan.

Lovskolan har genomförts som närundervisning och oftast på elevernas ordinarie skola

Liksom i Skolinspektionens tidigare rapport har sommarlovskolan 2021 huvudsakligen ordnats vid elevernas ordinarie skolor och som närundervisning. I denna granskning är det endast vid en grundskola och en gymnasieskola av de totalt 62 granskade skolorna som undervisningen bedrivits som en kombination av undervisning på distans och närundervisning. Att hantera risken för smittspridning under sommarlovskolan har inte varit någon större utmaning för skolorna, uppger rektorerna i intervjuerna, eftersom det är ett begränsat antal elever som deltar och det finns tillgång till flera klassrum.

Flertalet elever som intervjuats uppger att de deltar i sommarlovskolan på sin ordinarie skola. Det är inte helt ovanligt att det på de granskade lovskolorna också deltar elever från andra skolor, huvudsakligen med samma huvudman. Liksom i förra granskningen av sommarlovskolan framkommer uppfattningen att det är viktigt att skolan är elevernas ordinarie skola. En rektor ger exempel på att de för några år sedan genomförde en gemensam lovskola för hela kommunen, men att eleverna inte ville gå på den lovskolan. En av de större lovskolorna i granskningen är en lovskola med över hundra elever, från alla huvudmannens skolor. Rektorn vid den lovskolan beskriver att det är en utmaning att ha elever från så många olika skolor på samma plats och att det kan vara känsligt för eleverna att förflytta sig mellan stadsdelar, vilket rektorn tror kan göra att lovskolan missar elever som har behov av lovskola.

Flera av de rektorer som har elever från andra skolor berättar att de försöker se till att eleverna ändå har någon eller några vuxna från sin ordinarie skola med på sommarlovskolan. Det kan vara lärare men också resurspersonal eller andra vuxna med trygghetsskapande uppgifter.

Ofte har eleverna några av sina ordinarie lärare som lärare på sommarlovskolan

Även om sommarlovskolan oftast äger rum på elevernas ordinarie skola behöver det inte vara elevernas ordinarie lärare som undervisar dem. I denna granskning undervisas eleverna ofta av sina ordinarie lärare även på sommarlovskolan men också av andra lärare från den skola som de går på. Mer ovanligt är att eleverna har lärare från andra skolor, men detta händer, särskilt i de fall där huvudmannen samordnat lovskolan till en skolenhet. Av de elever som besvarat webbenkäten uppger flertalet att alla eller en stor del av lärarna är desamma som de som vanligen undervisar dem. Men för ungefär en fjärdedel av eleverna var det inga lärare i lovskolan som också vanligen undervisade dem. Eleverna är ändå oftast positiva till lärarna och beskriver att de känner till vad eleverna ska göra under lovskolan, något som vi återkommer till nedan.

Lovskolan omfattar vanligen matematik, engelska och svenska/svenska som andraspråk, men vissa elever upplever inte att ämnena täcker deras behov

I den obligatoriska lovskolan måste en huvudman anordna lovskola så att behörighet till gymnasiet uppnås. Huvudmannen måste därför se till att undervisning kan anordnas i ämnena engelska, svenska eller svenska som andraspråk samt matematik, eftersom godkänt betyg i dessa ämnen krävs för gymnasiebehörighet.¹³ Även i andra ämnen kan undervisning behöva anordnas, beroende på vilka ämnen som aktuella elever behöver för att bli behöriga till gymnasieskolan. För den frivilligt anordnade lovskolan finns ingen motsvarande reglering.

Så gott som samtliga 46 granskade grundskolors rektorer uppger att de anordnar sommarlovskola i engelska, matematik och svenska eller svenska som andraspråk. En majoritet uppger att de även ordnat lovskola i andra ämnen. Även bland de 16 gymnasierektorerna uppger flertalet att de anordnar sommarlovskola i matematik, och flertalet även i engelska och svenska eller svenska som andraspråk. Det är också många av gymnasierektorerna som uppger att lovskola anordnats i ytterligare ämnen. Rektorererna har ibland räknat upp de övriga ämnen som lovskolan omfattar i sina svar på skattningsfrågan. Då är det oftare teoretiska än praktisk-estetiska ämnen som nämns. Även idrott och hälsa eller yrkeskurser (på gymnasieskolans yrkesprogram) nämns vid en handfull skolor.

¹³ 16 kap. 31 § skollagen.

Tabell 1: Antal skolor som ordnat lovskola i engelska, matematik, svenska/svenska som andraspråk samt i andra ämnen (uppdelat per skolform inkl. totalen)

	Engelska	Matematik	Svenska/Svenska som andraspråk	Andra ämnen
Grundskola (N = 46)	43	45	45	42
Gymnasieskola (N = 16)	11	15	10	14

Skolinspektionen har också frågat rektorerna i vilken utsträckning de anser att eleverna i lovskolan erbjuds undervisning i alla de ämnen som de behöver. Av de 46 grundskolerektorerna svarar drygt hälften att eleverna i lovskolan helt och hållet erbjuds undervisning i alla de ämnen som de behöver, och en tredjedel svarar att eleverna till stor del erbjuds undervisning i alla. Fyra av de 46 grundskolerektorerna uppger att eleverna till viss del erbjuds undervisning i alla ämnen som de behöver.

Av gymnasierektorerna uppger flertalet att eleverna till stor del erbjuds undervisning i alla de ämnen som de behöver, och några svarar att de helt och hållet erbjuds undervisning i alla de ämnen som de behöver.

Tabell 2: I vilken utsträckning skattar du som rektor att eleverna i lovskolan erbjuds undervisning i alla de ämnen som de behöver? (Uppdelat per skolform inkl. totalen)

Skolform	Helt och hållet	Till stor del	Till viss del	Inte alls	Vet inte
Grundskola (N = 46)	26	16	4	0	0
Gymnasieskola (N = 16)	5	9	1	0	1

De intervjuade rektorerna beskriver olika sätt för att välja vilka ämnen som lovskola ska anordnas i. Flera rektorer uppger att urvalet görs utifrån elevernas anmälningar till lovskolan samt eller alternativt utifrån skolans bedömning en tid innan terminsslut av vilka ämnen/kurser som eleverna kommer att behöva. Flera rektorer anger att det är en avvägning mellan elevernas behov och vad skolorna har möjlighet att organisera eller hur de bedömer elevernas möjligheter att uppnå kunskapskraven. En rektor berättar att ett antal elever hade så begränsade simkunskaper att skolan bedömde att de inte kommer att hinna lära eleverna att simma under lovskolan. Rektorn uppger att en bidragande orsak till att så många elever saknar simkunskaper är att simhallen varit stängd på grund av pandemirestriktionerna. En rektor på en gymnasieskola beskriver att de utgick från de kurser där det fanns elever som inte nått lägst betyget E, men valde att anordna lovskola bara i vissa av dem eftersom de gjorde bedömningen att elevernas ork är begränsad och att vissa kurser borde prioriteras.

Även bland eleverna uppger den stora majoriteten att de kan läsa alla ämnen/kurser de behöver under lovskolan. Det stora flertalet grundskoleelever svarar att de helt och hållet får läsa de ämnen de behöver eller till stor del. Ett litet antal grundskoleelever uppger att de bara till viss del eller inte alls får läsa alla ämnen som de behöver. Också bland gymnasieelever svarar den stora majoriteten att de helt och

hållet får läsa de ämnen de behöver. En separat analys visar att flickorna något oftare än pojkarna svarar att de till viss del eller inte alls får läsa alla ämnen de behöver.

*Tabell 3: Tycker du att du får läsa alla ämnen/kurser du behöver under lovsolan?
(Uppdelat per skolform inkl. totalen)*

Skolform	Helt och hållet	Till stor del	Till viss del	Inte alls	Vet inte
Elever i grundskola (N = 80)	59	10	7	2	2
Elever i gymnasieskola (N = 38)	25	5	5	1	2

Rektorerna uppger oftast att grundförutsättningarna varit tillfredsställande

Det är bara den obligatoriska lovskolan som omfattas av skollagens krav, men även den frivilliga lovskolan kan behöva ha tillgång till grundläggande förutsättningar för undervisning av god kvalitet som behöriga lärare, läromedel och ändamålsenliga lokaler.

Den övergripande bilden från de 62 intervjuade rektorerna är att sommarlovskolan har haft tillgång till nödvändiga förutsättningar. På Skolinspektions fråga till rektorerna om alla förutsättningar (skolskjuts, lokaler, personal, läromedel, digitala verktyg m.m.) finns för att lärarna och eleverna ska kunna arbeta så att eleverna når målen för lovskolan, svarar det stora flertalet rektorer att förutsättningarna finns helt och hållet medan övriga svarar att de finns till stor del.¹⁴ En separat analys visar att både rektorer i grundskolan och rektorer i gymnasieskolan upplever att förutsättningarna finns på deras skola.

I rektorsintervjuerna beskriver rektorerna närmare hur de upplevt möjligheterna att få behöriga lärare till att bemanna sommarlovskolorna. Rektorernas resonemang om tillgång till lärare och andra personalresurser på sommarlovskolan redovisas nedan. Därefter redovisas rektorernas beskrivningar av vilken tillgång till information om elevernas kunskaper och behov som finns för sommarlovskolan, vilket är ytterligare en viktig aspekt för att eleverna ska ges gynnsamma förutsättningar under sommarlovskolan.

Rektorerna har olika lätt att bemanna sommarlovskolan med behöriga lärare

I intervjuerna uppger några av rektorerna att det ibland kan vara svårt att hitta behöriga lärare som är villiga att undervisa på sommarlovskolan, och en del av dem uppger att sommarlovskolan inte har tillgång till behöriga lärare i den utsträckning som de skulle önska. På en lovskola med få elever är det bara en undervisande lärare, och denna är inte behörig i de ämnen som hen undervisar i. På en annan skola där rektorn uppger att det är svårt att locka behöriga ämneslärare till lovskolan, har sommarlovets lovskola vissa dagar med behöriga lärare i matematik, engelska, svenska och svenska som andraspråk på plats, medan icke ämnesbehöriga lärare är

¹⁴ Ett fåtal rektorer i granskningen ger exempel på att elevernas resande till och från lovskolan varit ett problem. Det kan handla om att elevernas termskort för kollektivtrafiken gått ut efter första veckan med lovskolan eller att elever avslutar lovskolan för att de tappat sitt busskort. En rektor tar också upp att kollektivtrafiken i regionen skurits ner under sommaren så att det blivit brist på bussförbindelser, vilket försvårade för vissa elever att ta sig till lovskolan.

på plats övriga dagar. Några rektorer beskriver att de ordinarie lärarna är slitna efter undervisning i lovskolan och ovilliga att undervisa på sommarlovet.

Men flertalet rektorer uppger att det är behöriga lärare som undervisar under sommarlovskolan 2021, vilket också var den bild som huvudmännen gav av sommarlovskolan 2020.¹⁵ En del nämner att många av deras lärare är positiva till att undervisa på sommarlovskolan, utifrån sitt engagemang för eleverna och önskan att de ska lyckas. Rektorerna berättar också att lärarna ofta upplever att förutsättningarna för att undervisa på lovskolan är goda, vilket lockar fler att ta sig an uppdraget. Några rektorer tar också upp att det varit enklare att få de ordinarie lärarna till årets sommarlovskola eftersom undervisning på distans har gjort att det i år har funnits än mer tid i lärarnas schema för undervisning i lovskolan, till exempel då planerade kvällsaktiviteter för lärarna ställts in till följd av pandemin.

Flera av rektorerna tar upp att lärarnas avtal påverkar hur tillgången till behöriga lärare under sommarlovskolan ser ut. Vissa beskriver att de ordinarie och behöriga lärarna är tillgängliga för undervisning på sommarlovskolan eftersom det ingår i deras avtal, till exempel för förstelärartjänster. Andra rektorer uppger att deras lärare har avtal som gör det svårare att rekrytera lärare till sommarlovskolan, till exempel på grund av att lärarna har ferietjänst. Det förekommer att de lärare som undervisar under lovskolan får lönepåslag. En rektor berättar att flertalet av de lärare som undervisar på sommarlovskolan är anställda just för detta ändamål och inte tillhör skolans ordinarie lärare.

Varierande tillgång till elevhälsopersonal och andra personalresurser

På många av sommarlovskolorna i granskningen finns representanter för elevhälsan närvarande på skolan. Ibland är specialpedagog/speciallärare aktiv i undervisningen på lovskolan, men det är lika vanligt att kompetensen har använts inför lovskolan, för att planera elevernas undervisning i samarbete med de lärare som ska arbeta på lovskolan.

I elevintervjuerna framkommer att eleverna sällan har kontakt med andra kompetenser inom elevhälsan och att de inte alltid vet om elevhälsans personal finns på sommarlovskolan. Men eleverna säger också att de inte har haft behov av elevhälsan så att de därför inte vet säkert. På vissa sommarlovskolor beskriver eleverna att de har fått kontaktuppgifterna till elevhälsan. Det finns också exempel på sommarlovskolor där elevhälsans personal aktivt visar för eleverna att de finns på plats. I de fallen berättar eleverna att om de skulle behöva stöd av någon annan personal, som exempelvis specialpedagog och kurator, finns de tillgängliga. Eleverna berättar att elevhälsopersonalen brukar gå runt och prata med eleverna vid frukosten och på rasterna och fråga hur det går för dem.

Utöver elevhälsans personal och de lärare som ansvarar för undervisningen finns det på många skolor även andra personalgrupper som jobbar under sommarlovskolan. En rektor uppger att de även har resurspedagoger på plats för att stötta eleverna socialt. En annan skola, som enligt rektorn redan har god tillgång till lärare

¹⁵ Skolinspektionen (2020). *Kartläggning av ett antal huvudmäns arbete med lovskola och tillhörande prövning.*

och elevhälsopersonal på lovskolan, har även anställt gymnasieungdomar för arbete vid lovskolan och studiehandledare i de språk som är mest förekommande.

Flertalet rektorer anser att lovskolans lärare har tillräcklig information om elevernas kunskaper och behov

För att lärare och elever ska kunna arbeta effektivt mot elevernas mål för sommarlovskolan bör utgångspunkten för varje elevs deltagande vara elevernas faktiska behov. Därför behöver informationen om vilka kunskapskrav som eleverna ännu inte nått och/eller vilka extra anpassningar och särskilt stöd som eleverna tidigare bedömts behöva finnas tillgänglig för de lärare som undervisar under lovskolan. Detta följer av regleringen av den obligatoriska lovskolan, men kan också vara gynnsamt för elever som deltar i den frivilliga lovskolan.

I denna granskning beskriver de intervjuade rektorerna att i de fall eleverna undervisas av sina ordinarie lärare på sommarlovskolan löses frågan av sig själv, eftersom lärarna vet vad eleverna behöver göra. I de fall eleverna undervisas av andra lärare på sommarlovskolan än under läsåret uppger rektorerna att överlämningen vanligen ordnas genom att ordinarie lärare eller mentor sätter samman underlag till de lärare som ska undervisa på lovskolan. Underlaget kan bestå av en skriftlig bedömning eller motsvarande, beroende på årskurs och skolform. Muntlig överlämning är också ganska vanligt förekommande enligt intervjuerna med rektorerna. Det kan enligt rektorerna både handla om att ordinarie lärare är kvar på skolan under hela eller delar av sommarlovskolan eller kan kontaktas ändå ifall undervisande lärare behöver någon information.

Vissa skolor i granskningen ser till att elevernas ordinarie lärare kompletterar de skriftliga underlagen med information särskilt för sommarlovskolans lärare. Ett exempel är den rektor som berättar att elevernas ordinarie lärare utöver elevernas skriftliga omdömen också har skrivit ett dokument inför sommarlovskolan där det framgår vilka behov eleverna har och vilka uppgifter som är lämpliga. Dessutom genomför lovskolan en screening som ligger till grund för att lovskolans lärare ska kunna genomföra en individualiserad undervisning. En annan rektor berättar att de utvecklat sina överlämningar så att den ordinarie läraren måste tydliggöra vilka kunskapskrav eleven behöver arbeta med, ta fram material för undervisningen och ta fram exempel på uppgifter som eleven behöver klara av samt deltar i slutbedömningen av elevernas kunskaper.

I granskningen förekommer också flera exempel där den information som överlämnas är sparsmakad och till exempel bara anger att eleven behöver göra omprov på vissa kapitel i läroboken. En rektor beskriver att det saknas ramar gällande underlag för överlämning, vilket ger väldigt olika förutsättningar för sommarlovskolans lärare, eftersom vissa av de ordinarie lärarna arbetar fram genomtänkta underlag och upplägg medan andra lärare endast redovisar vilka kunskapskrav som eleverna inte nått.

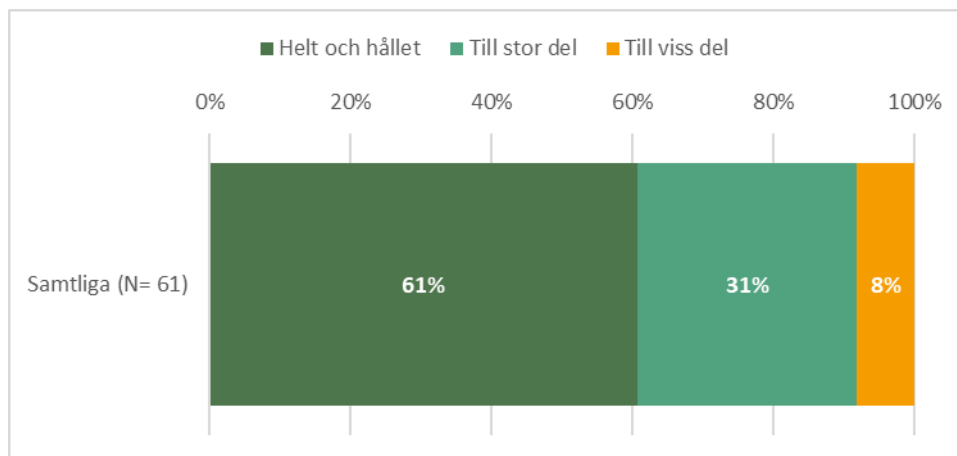
Behovet av bra system för överlämningar kan vara extra stort när elever från flera olika ordinarie skolor deltar i samma lovskola, eftersom lärarna då ibland varken känner eleverna eller deras undervisande lärare. En rektor på en sommarlovskola

som delvis anställer andra lärare än skolans ordinarie för att undervisa på lovskolan förklarar att lovskolan skulle behöva göras mer till en del av verksamheten så att undervisande lärare tydligare ser sin del när det gäller förberedelse och överlämning.

Men det finns i granskningen också exempel på hur man på sommarlovskolor som samlar elever från olika skolor har system för att få till goda kunskapsunderlag. En rektor för en sommarlovskola som samlar elever från flera olika skolor beskriver att överlämningarna går bra, eftersom de olika skolorna har samma digitala system. Lärarna på sommarlovskolan kan då via det digitala systemet ”plocka fram” de anpassningar som finns för varje elev, och de har också ett ”överlappningsupplägg”, det vill säga att elevernas ordinarie lärare är kvar på arbetet de två första dagarna av lovskolan och har dialog med lärarna på lovskolan om elevernas olika behov. En rektor på en annan sommarlovskola med elever som vanligtvis går i andra skolor uppger att lovskolans lärare inleder med individuella samtal för att få en kompletterande bild av elevernas kunskaper och behov.

Bland rektorerna svarar över hälften att de helt och hållet fått information där det tydligt framgår vilka kunskapskrav eleven ännu inte nått. Nära en tredjedel uppger att de fått informationen till stor del och en handfull att de fått information till viss del. Separata analyser visar att rektorer i gymnasieskolan och rektorer i grundskolan ger liknande svar och att rektorer med färre elever i lovskolan är något mer positiva än rektorer med fler elever i lovskolan.

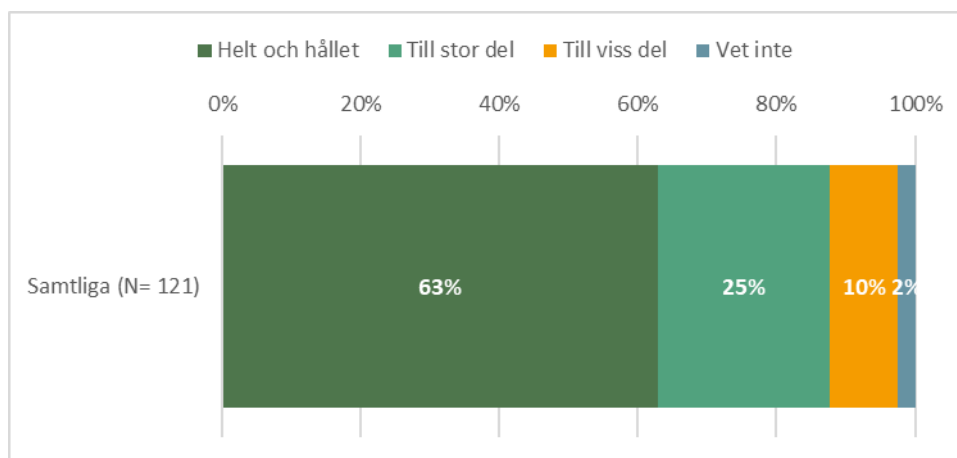
Diagram 2: I vilken utsträckning skattar du som rektor att du fått information där det tydligt framgår vilka kunskapskrav eleven ännu inte nått?

Rektorernas uppfattning om att de har tillräcklig information om elevernas kunskapsituation understöds av att eleverna i hög grad upplever att det är tydligt vad de ska göra under sommarlovskolan. I intervjuerna beskriver eleverna ofta att lärarna vet vad de behöver göra på lovskolan eller att deras ordinarie lärare har pratat med lärarna på lovskolan så att dessa vet vad eleverna behöver arbeta med under lovskolan. De kan också beskriva att deras ordinarie lärare har informerat dem och deras vårdnadshavare om vad de behöver arbeta med under sommarlovskolan.

I svaren på Skolinspektionens enkät uppger en majoritet av eleverna att det helt och hållet är tydligt vad de ska göra under sommarlovskolan och ytterligare en stor andel att det till stor del är tydligt. Blott ett fåtal uppger att det bara till viss del är tydligt.

Diagram 3: Tycker du att det är tydligt vad du ska göra under lovskolan? (Samtliga elever)

Överlämningen av information om elevers behov av stöd är inte alltid heltäckande

I den obligatoriska lovskolan har eleverna rätt till samma stödinsatser vid sommarlovskolan som de ges under läsåret. Men även för elever som deltar i den frivilliga lovskolan kan det underlätta elevernas lärande om information om elevernas behov av särskilt stöd eller extra anpassningar följer med till sommarlovskolan och att stöd fortsatt ges i undervisningen där.

Granskningen visar att överlämningen från ordinarie lärare till sommarlovskolans lärare om elevernas behov av stöd fungerar olika väl på de olika skolorna. På många skolor hänvisar rektorerna till att alla lärare på lovskolan har tillgång till uppgifter om elevernas eventuella stödinsatser som extra anpassningar eller särskilt stöd genom digitala verktyg eller genom en formaliserad skriftlig eller muntlig överlämning där detta ska ingå. Utifrån intervjuerna är det dock inte uppenbart om informationen nyttjas av lovskolans lärare, även om den finns tillgänglig så som flertalet rektorer uppger.

En rektor berättar att alla eventuella stödinsatser som en elev har ligger i skolans informationsportal, vilket betyder att sommarlovskolans lärare har tillgång till den informationen. Rektorn beskriver även att elevernas behov av stöd lyfts fram som en särskild punkt på den konferens som äger rum innan sommarlovskolan. En annan rektor berättar att när de har en lista över vilka elever som ska delta i sommarlovskolan får alla lärare ta del av den, så att de ordinarie lärarna kan dela med sig av vilka anpassningar som de gör för eleven och berätta om elevernas olika behov till lärarna på lovskolan. I granskningen finns exempel på att man inför sommarlovskolan hämtar in signaler från elevhälsan för att få en bredare bild av elevens behov.

Skolinspektionen har också frågat rektorerna om de upplever att de fått information där det tydligt framgår eventuellt behov av extra anpassningar och särskilt stöd för eleven. Av de 46 grundskolerektorerna svarar flertalet att de helt och hållet fått information där det tydligt framgår eventuellt behov av extra anpassningar och särskilt stöd för eleven. Det är också många som svarar att de fått information till stor del. Ett fåtal svarar till viss del.

Av de 16 rektorerna för gymnasieskolor är det också flertalet som svarar att de helt och hållet fått information där det tydligt framgår eventuellt behov av extra anpassningar och särskilt stöd för eleven. Det är också en stor grupp som svarar till stor del och ett fåtal som svarar till viss del. En separat analys visar att rektorer med färre elever i lovskolan är mer positiva än rektorer med fler elever i lovskolan.

Tabell 4: I vilken utsträckning skattar du som rektor att du fått information där det tydligt framgår eventuellt behov av extra anpassningar och särskilt stöd för eleven? (Uppdelat per skolform inkl. totalen)

Skolform	Helt och hållet	Till stor del	Till viss del	Inte alls	Vet inte
Grundskola (N = 46)	26	16	4	0	0
Gymnasieskola (N = 16)	5	9	1	0	1

Undervisningen uppges i hög grad vara stödjande och individanpassad

I Skolinspektionens tidigare granskning av sommarlovskolan 2020¹⁶ intervjuades enbart huvudmän, så där saknas bilden av hur undervisning vid sommarlovskolan upplevs av de som närvarar: elever, lärare, rektorer och annan skolpersonal. I denna granskning har Skolinspektionen en bild av undervisningen vid lovskolorna från intervjuer med elever och rektorer samt deras enkätsvar. Och den bild de ger är övervägande positiv. Eleverna lyfter i intervjuerna fram att det är lätt att ställa frågor och få hjälp samt att lärarna är trevliga och vill att eleverna ska lyckas. Fler-talet elever uppger att de lär sig mer på sommarlovskolan än under terminen och att arbetsron är bättre. Även rektorerna är i intervjuerna huvudsakligen positiva till den undervisning som bedrivs vid sommarlovskolan.

I det följande presenteras de intervjuade elevernas och rektorernas beskrivningar av undervisningen vid de 62 granskade skolorna. I redogörelsen för elevernas enkätsvar redovisar vi svaren uppdelat på pojkar och flickor i de fall det finns skillnader mellan grupperna.

Många elever uppger att de lär sig mer på lovskolan än under terminen

Eleverna uppger att de lär sig mer på lektionerna under sommarlovskolan än under terminen. Som exempel på vad som gör sommarlovskolan bra berättar eleverna att lärarna är bra på att hjälpa dem med studieteknik. Lärarna hjälper alla elever genom att dela upp uppgifter i mindre delar, och på så sätt bidrar lärarna med planering och struktur. Eleverna nämner sådant som att lärarna också brukar sitta ner med eleverna och se på när de löser uppgifter, eller att lärare och elev läser en text tillsammans och sedan hjälper läraren till när eleven svarar på frågorna.

En stor majoritet av eleverna svarar också att det är mer arbetsro under sommarlovskolan än under terminen. Även några rektorer tar i intervjuerna upp att förutsättningarna för arbetsro är goda på lovskolan. En rektor beskriver att sommarlovskolans ordningsregler, som exempelvis mobilförbud, efterlevs och ger goda förutsättningar att bedriva undervisning. Eftersom sommarlovskolans studiemiljö är både välorganiserad och vuxentät har det inte förekommit några ordningsproblem, menar denna rektor.

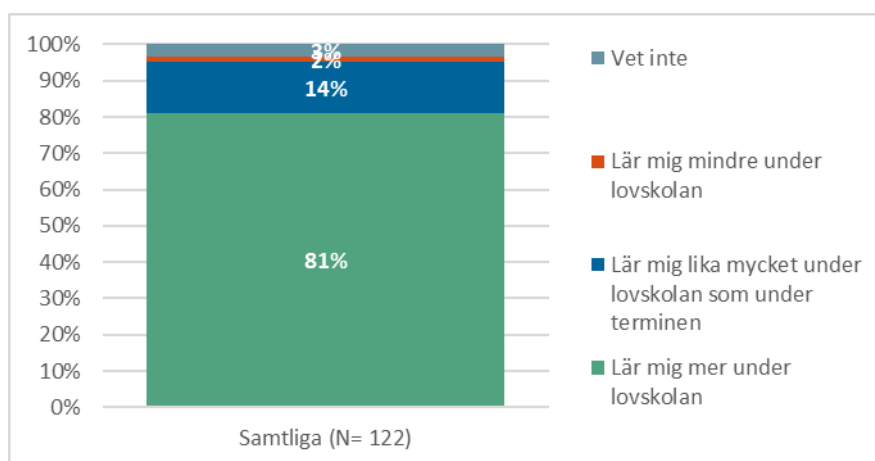
I flertalet elevintervjuer framkommer en mycket positiv bild av sommarlovskolans lärare och deras engagemang för eleverna. Eleverna kan beskriva att lärarna är trevliga och måna om att eleverna ska lyckas. Till exempel berättar några elever att lärarna på sommarlovskolan uppmanar dem att plugga och fortsätta kämpa så att de blir godkända, och att lärarna förklarar om och om igen tills eleven förstått och

¹⁶ Skolinspektionen (2020). *Kartläggning av ett antal huvudmäns arbete med lovskola och tillhörande prövning*.

kunnat tillämpa på egen hand. Eleverna beskriver att de har upplevt ett starkt stöd från lärare och beskriver ett stort engagemang och tillit från lärare gentemot eleverna i lovskolan. På en annan lovskola beskriver eleverna att lärarna där förklarar bra och att de är bra på att anpassa undervisningens mängd efter elevernas ork. Eleverna uppger att alla har uppgifter som är utformade för dem, det är ingen som har samma uppgifter som någon annan. De säger att lärarna på lovskolan känner av när det blir för mycket och att eleverna då får ta rast, och att de sedan kan arbeta med ny energi.

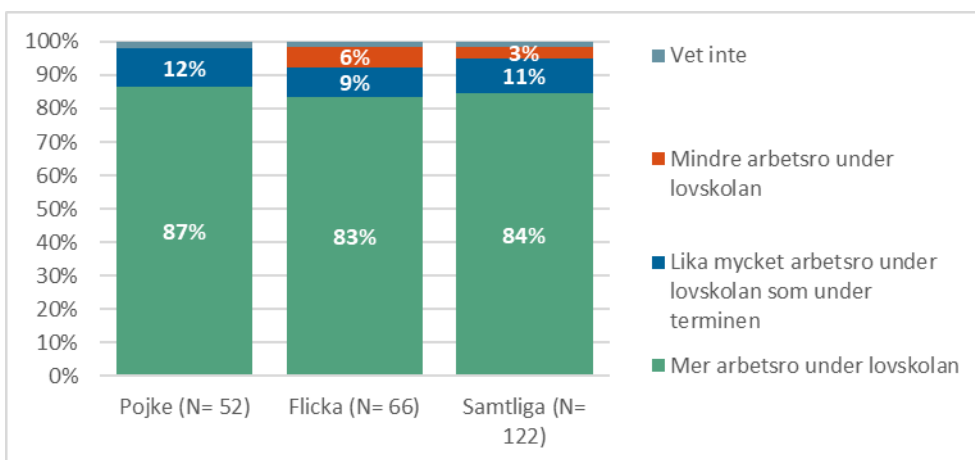
Av de 122 elever som svarat på granskningens enkät uppger en stor majoritet att de lär sig mer på lovskolan än under terminen. Det är viktigt att komma ihåg att elevernas svar inrymmer både en jämförelse mellan lovskolan och "den vanliga skolan" och i flera fall en jämförelse mellan undervisning som under terminen varit på distans med undervisning som under sommarlovskolan bedrivs som närundervisning. Drygt en tiondel av eleverna svarar att de lär sig lika mycket som under terminen, och bara några enstaka elever uppger att de lär sig mindre på lovskolan. En separat analys visar att eleverna i gymnasieskolan oftare än elever i grundskolan svarar att de lär sig mer på sommarlovskolan. Det är också ofta i gymnasieskolan som eleverna har haft mest undervisning på distans.

Diagram 4: Lär du dig mer eller mindre på lektionerna under lovskolan, jämfört med under terminen? (Samtliga elever)

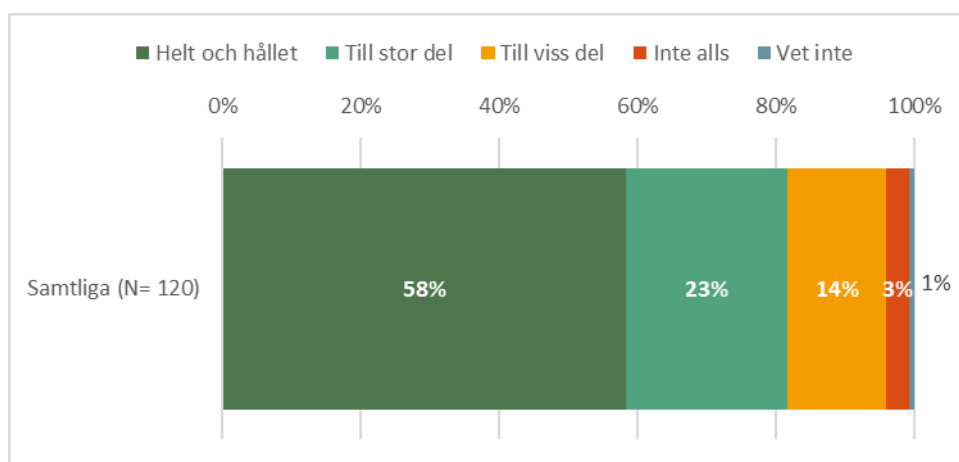
En majoritet av eleverna menar även att det är mer arbetsro under sommarlovskolan än under terminen. En mindre andel av eleverna svarar att det är lika mycket som under terminen, och några enstaka elever uppger att det är mindre arbetsro på lovskolan. Pojkarna svarar något oftare än flickorna att arbetsron på lovskolan är bättre än under terminen. En separat analys visar att eleverna i grundskolan oftare än elever i gymnasieskolan uppger att arbetsron på lovskolan är bättre.

Diagram 5: Är det mer eller mindre arbetsro på lektionerna under lovskolan, jämfört med under terminen? (Elever uppdelat på kön inkl. totalen)

Mot bakgrund av att elever som deltar i lovskolan kan ha upplevt skolmisslyckanden tidigare är det viktigt att lärarna har höga förväntningar på eleverna och kan hjälpa dem att tro att de kan lyckas. Av granskningen framgår att eleverna i varierande utsträckning upplever att lärarna i lovskolan får dem att tro på sig själva i skolarbetet. I enkätsvaren upplever över hälften av eleverna att lärarna helt och hållet får dem att tro på sig själva. Nära en femtedel av eleverna uppger samtidigt att lärarna till viss del eller inte alls får dem att tro på sig själva i skolarbetet. Separata analyser visar att elever i grundskolan är något mer positiva än elever i gymnasieskolan och gruppen pojkar något mer positiv än gruppen flickor.

Diagram 6: Tycker du att lärarna i lovskolan får dig att tro på dig själv i skolarbetet? (Samtliga elever)

Rektorerna uppger att undervisningen är individanpassad men att det är svårare att ge stimulans

Elevernas huvudsakligen positiva bild av undervisningen under sommarlovskolan återfinns även i rektorsintervjuerna. Flertalet rektorer uppger att sommarlovskolan ger goda förutsättningar för lärande och att undervisningen där bättre kan utformas utifrån elevernas behov och förutsättning. En rektor beskriver att personalen har tid och möjlighet att prata med eleverna och känna av deras mående och förmåga att arbeta med uppgifterna. Rektorerna uppger att det finns goda förutsättningar för lärarna då det är betydligt mindre undervisningsgrupper, vilket gör det lättare att individualisera undervisningen och skapa goda relationer med eleverna som kan motivera dem. Några rektorer uttrycker också att det gynnar elevernas lärande att de läser ”i block” på sommarlovskolan. En rektor menar att den kanske viktigast aspekten på lovskolan är att eleverna får möjlighet att studera ett ämne intensivt och fokuserat. Rektorn berättar att de flesta eleverna på sommarlovskolan läser ämnet svenska som andraspråk, och rektorn har observerat att för de eleverna är det bra med koncentrerad läsning av ett ämne.

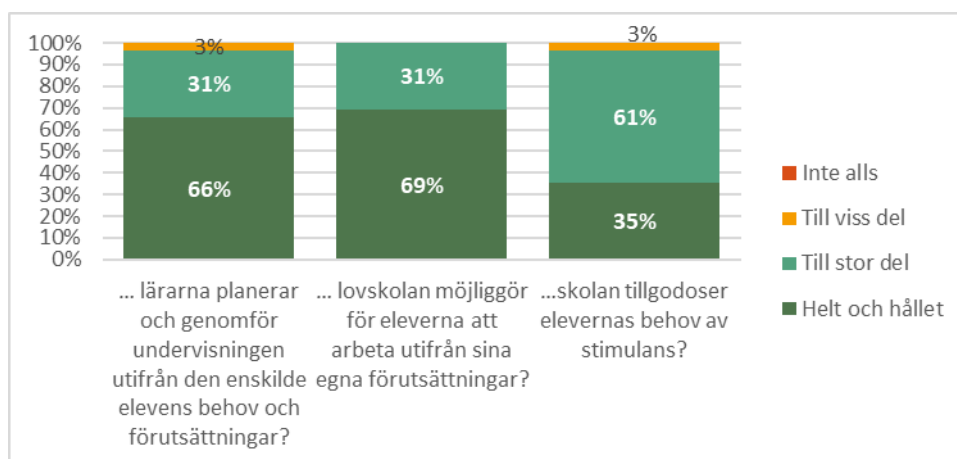
Under sommarlovskolan organiseras skoldagen på ett sätt som gynnar eleverna, uppger rektorerna. Till exempel kan skolan se till att det finns tid för lärarna att sitta med eleverna i mindre grupper, ha genomgång med färre elever eller att fånga upp var eleverna befinner sig och anpassa undervisningen därefter. Många rektorer tar upp möjligheten att individanpassa elevernas scheman under sommarlovskolan. De berättar att eleverna kan ges möjlighet att ta rast när de behöver eller kan komma överens med lärarna om längden på arbetspass. Några rektorer beskriver att eleverna är väldigt duktiga på att komma in efter rasterna.

I rektorsintervjuerna framkommer att det kan vara något svårare att ge eleverna stimulans. En rektor uttrycker det som att mer avancerat kunskapsstoff och undervisningsformer som tar avstamp i elevernas tidigare kunskaper och förmåga att självständigt utveckla dessa är uteslutet för lovskolans elevgrupper. I många av rektorsintervjuerna beskrivs att även om stimulans inte kan ges *på samma sätt* i lovskolan som i ordinarie undervisning så ger den höga graden av individanpassning på sommarlovskolan ändå möjlighet att både ge det stöd och den stimulans som eleverna behöver. En rektor beskriver att det i lovskolan inte är lektioner med genomgång, presentation och så vidare, utan att det blir mer av att jobba enskilt och med individuella uppgifter. Den stimulans lovskolan erbjuder är därför annorlunda, mer inriktad på enskilda behov och att eleverna får det de behöver, menar denna rektor. En annan rektor säger att eleverna stimuleras i undervisningen främst genom lärarna, som till exempel kan ta fram kompletterande uppgifter till elever som är klara och kan anpassa detta utifrån vad eleverna är intresserade av.

Rektorernas svar på Skolinspektionens skattningsfrågor återspeglar intervjuresultaten. Rektorernas svar om möjligheterna till individanpassning vid sommarlovskolorna är övervägande positiva. Av de 62 rektorerna har det stora flertalet svarat att lärarna helt och hållet planerar och genomför undervisningen utifrån den enskilde elevens behov och förutsättningar. Ganska många har svarat till stor del och ett få-

tal till viss del. Flertalet av rektorerna uppger också att lovskolan ger eleverna möjlighet att arbeta utifrån sina egna förutsättningar. Drygt två tredjedelar av de svarande rektorerna uppger att så är fallet helt och hållet, och övriga har svarat att det gäller till stor del. Rektorerna svarar mer negativt när det gäller om lovskolan tillgodoser elevernas behov av stimulans. Två tredjedelar uppger att den gör det till stor del, och en tredjedel av rektorerna uppger att skolan tillgodoser elevernas behov av stimulans helt och hållet. Två av de 62 rektorerna svarar att lovskolan bara till viss del tillgodoser elevernas behov av stimulans.

Diagram 7: Rektorernas uppfattning om undervisningen vid lovskolan (samtliga, N = 62)

Separata analyser visar att rektorer i gymnasieskolan är något mer positiva än grundskolerektorerna i fråga om lovskolans möjlighet att erbjuda individanpassad undervisning, med undantag för hur den tillgodoser elevernas behov av stimulans. Där är rektorer i grundskolan mer positiva än rektorerna i gymnasieskolan.

Lovskolans små undervisningsgrupper beskrivs som en avgörande faktor för goda resultat

I intervjuerna kopplar rektorerna allt som oftast den positiva bilden av undervisningen på sommarlovskolan till storleken på undervisningsgrupperna. Rektorerna beskriver att de betydligt mindre grupperna av elever gör det lättare för lärarna att individualisera undervisningen och att skapa de goda relationer med eleverna som kan motivera dem.

Småskaligheten gör att det finns tid att samtala om de områden som eleven behöver utveckla. På så vis blir undervisningen väldigt riktad och det blir lättare att problematisera och individualisera utmaningarna för eleverna. Flera rektorer tar upp att det blir enklare att länka undervisningen till elevernas intressen, vilket är gynnsamt för lärandet. Som en rektor uttrycker det: Det lilla formatet gör också att lärarna kan länka ämnesområdet till något som eleven är intresserad av och på så vis entusiasmera och motivera eleven, vilket bidrar till mycket gott relationsskapande. Några rektorer uppger att sommarlovskolan av samma skäl också är viktig för elever med långvarig frånvaro. För de eleverna kan det bli lättare att komma till skolan då det är färre intryck och finns mer tid med läraren i en-till-en-situationer, säger en rektor.

Även de intervjuade eleverna hänvisar i flera fall till att det är bra att det är betydligt färre elever i sommarlovskolan. Eleverna berättar till exempel att det gör att det alltid är lätt att få hjälp, att lärarna har tid med varje elev och att de ofta frågar om eleverna behöver hjälp för att komma vidare.

Många rektorer uppger att lovskolan tillgodoser elevernas behov av stöd

I avsnittet om tillgången till information om elevernas kunskapssituation och behov på de granskade sommarlovskolorna beskrivs att flertalet av både grundskolerektorerna och gymnasierektorerna uppger att de fått information om eleven där det tydligt framgår eventuellt behov av extra anpassningar och särskilt stöd. Även om sommarlovskolan har information om elevernas behov av stöd är det inte säkert att eleverna kan ges det stöd de behöver. Det är bara den obligatoriska lovskolan som omfattas av skollagens krav om extra anpassningar och särskilt stöd.¹⁷ Men även i den frivilliga lovskolan kan elevernas lärande underlättas om det finns möjlighet att tillgodose deras stödbehov.

Skolinspektionen har frågat rektorerna i vilken utsträckning de upplever att lovskolan tillgodoser elevernas behov av stöd. Drygt hälften av grundskolerektorerna uppger att skolan tillgodoser elevernas behov av stöd helt och hållet, och nästan lika många svarar att den tillgodoser det till stor del. En svarar att elevernas behov av stöd tillgodoses till viss del. Bland gymnasierektorerna uppger flertalet att skolan tillgodoser elevernas behov av stöd helt och hållet och några att den gör det till stor del. En svarar att elevernas behov av stöd tillgodoses till viss del. En separat analys visar att rektorerna med färre elever i sommarlovskolan är mer positiva än andra rektorer.

Tabell 5: I vilken utsträckning skattar du som rektor att skolan tillgodoser elevernas behov av stöd? (Uppdelat per skolform inkl. totalen)

Skolform	Helt och hållet	Till stor del	Till viss del	Inte alls
Grundskola (N = 46)	25	20	1	0
Gymnasieskola (N = 16)	10	5	1	0

I intervjuerna resonerar rektorerna om stödinsatser under sommarlovskolan. Rektorerna beskriver att lovskolan i sig ofta ger goda förutsättningar för elever som har behov av extra anpassning eller särskilt stöd eftersom undervisningen sker i mindre grupp, och att stödinsatser i stort fungerar bra eftersom lovskolan generellt är mer inriktat på enskilda behov och att eleverna får det de behöver. Lärarna och eleverna kan sprida ut sig om behovet finns, samtidigt som det också går att undervisa mer samlat. Under sommarlovskolan kan lärarna anpassa skoldagen med raster utifrån elevens behov. En annan rektor berättar att de elever som är på plats i lovskolan är elever som under läsåret har haft både stöd och anpassningar samt att undervisningens individfokus ändå gör att eleverna upplever det som mer stimule-

¹⁷ Se prop. 2016/17:156, s. 28.

rande och många av dem har kommit långt i sitt lärande på bara några dagar. Avgörande för detta är enligt rektorn att det är förhållandevis hög lärartäthet på lovskolan och alla lärare är behöriga i sina ämnen.

Vissa rektorer beskriver specifikt vilka anpassningar som finns tillgängliga under sommarlovskolan, som den rektor som uppger att det finns tillgång till stödresurser och hjälpmedel som till exempel inläst material. Rektorn uppger att det också finns tillgång till speciallärare och anpassade lokaler med bland annat taktila hjälpmedel, hörlurar och insynsskydd för att skapa en anpassad miljö. En annan rektor berättar att de på lovskolan arbetat mycket med att hitta en redovisningsform som fungerar för en viss elev och att en annan elev får arbeta praktiskt i olika skolämnen tillsammans med en lärare exempelvis i lokalen för hem- och konsumentkunskap, då de gemensamt kommit fram till att det passar eleven. Flera andra elever har också fått anpassat material i ett visst ämne, säger denna rektor.

Det finns också exempel i granskningen på stödinsatser som inte kunnat tillgodoses under sommarlovskolan. En rektor uppger att de inte kan erbjuda ordinarie stödinsatser som till exempel enskild undervisning eller särskild undervisningsgrupp under lovskolan, men menar samtidigt att lovskolans upplägg ändå fungerar för de eleverna. En annan rektor beskriver att de i några fall inte kunnat hitta studiehandledare på modersmålet till alla elever som är i behov av det.

I elevintervjuerna framkommer inga uppgifter om att eleverna inte får extra anpassningar eller särskilt stöd som de är vana vid. Men det är heller inte säkert att eleverna vore villiga att ange detta i en gruppintervju med andra elever. I webbenkäten till eleverna har Skolinspektionen frågat om eleverna får den hjälp de behöver med skolarbetet under lovskolan. Det är en betydande del av eleverna som i sina enkätsvar uppger att de helt och hållet eller till stor del får den hjälp de behöver. Ett fåtal svarar att de får hjälp till viss del. Separata analyser visar att gruppen pojkar är mer positiv än gruppen flickor.

Avslutande diskussion

Med denna promemoria vill Skolinspektionen bidra med en inblick i genomförandet av lovskola under sommaren 2021 och av den undervisning som där bedrivits. Lovskolan kan vara en avgörande insats för elever som kommit efter i sitt lärande under skolåret på grund av situationen med undervisning på distans. De elever som riskerar att inte nå godkänt har en möjlighet att utveckla dessa kunskaper under sommarlovskolan. Skolinspektionens distansinspektion har omfattat både den obligatoriska lovskola som huvudmännen är skyldiga att anordna enligt skollagen och den frivilligt anordnade lovskola som *kan* erbjudas för elever i grundskolan, specialskolan och gymnasieskolan men som inte regleras i skollagen då den är frivillig att anordna.

I denna liksom Skolinspektionens tidigare distansinspektion av lovskolan är det tydligt att en sommarlovskola av hög kvalitet kräver både organisation och beredskap för att ge eleverna god undervisning. Den kanske största utmaningen med lovskola är dock att motivera de elever som skolan bedömt har behov av att delta till att också göra det, eftersom granskningen visar att flertalet av de elever som deltar i lovskolan uppskattar de möjligheter som den erbjuder.

Sommarlovskolan ger eleverna goda förutsättningarna för lärande

Skolinspektionen har inte granskat hur elevernas kunskaper faktiskt utvecklas under sommarlovskolan. Men i flertalet elevintervjuer är eleverna mycket positiva till undervisningen och upplever att de lär sig mycket under lovskolan, och också får möjlighet att visa sina kunskaper. De beskriver allt som oftast att lärarna i lovskolan har tid med dem och är hjälpsamma och stöttande, att det är arbetsro och att undervisningen fokuserar på det som just de behöver klara av. Detta är mycket glädjande, inte minst eftersom eleverna vid lovskolan ofta tidigare upplevt skolmisslyckanden och kan ha en negativ bild av sin förmåga att lära.

När rektorerna beskriver vad som är framgångsfaktorer för lovskolan nämns ofta att personalen som arbetar i lovskolan getts förutsättningar att ta hänsyn till varje enskild elevs behov och förutsättningar. Rektorerna beskriver att lärarna i högre grad än vanligt kan individanpassa undervisningen, knyta an till elevernas erfarenheter och intressen samt skapa goda relationer som underlättar motivationsarbetet. Även elever som har behov av mycket stöd kan ofta få det under lovskolan, menar rektorerna, eftersom lärarna på lovskolan har tid och möjlighet att prata med och känna av elevens mående och förmåga att arbeta med uppgifterna. Det gör att de tillsammans med eleverna kan utforma undervisningen, anpassa redovisningsformerna och ordna skoldagen med raster utifrån elevens behov. Flera rektorer resonerar om att individanpassningen i sig är stimulans för lovskolans elever.

Sådan individanpassning av undervisningen vid lovskola som beskrivs i granskningen har eleverna rätt till även under terminen. Det kan vara viktigt för skolor och huvudmän att försöka utreda vilka egenskaper och arbetssätt på sommarlovskolan som kan ligga bakom de positiva elevröster som kommit fram i Skolinspektionens intervjuer.

Det behövs större ansträngningar för att få elever att tacka ja och delta i lovskola

När de elever som på grund av sina låga kunskapsresultat erbjudits plats på sommarlovskola i så hög grad tycks uppskatta den undervisning de ges på sommarlovskolan är det synd att många andra elever som bedömts vara i behov av lovskola har valt att inte delta. Det gäller särskilt mot bakgrund av den situation som varit med undervisning på distans, som kan ha påverkat elevernas lärande negativt. Vissa skolor i granskningen gör också ett större arbete för att garantera att informationen når eleverna och deras vårdnadshavare – genom att ta personlig kontakt och ge information på flera olika språk om så behövs. Vissa utformar information som beskriver både lovskolans praktiska upplägg och positiva erfarenheter från tidigare elever, så att elever och vårdnadshavare får goda möjligheter att ta ställning till erbjudandet. Skolinspektionen ser detta som ett exempel på hur skolorna kan sträva efter att kompensera för skillnader i elevernas förutsättningar: personlig kontakt med elever och deras vårdnadshavare och att se till att syftet och de eventuella vinsterna för eleverna med att delta i lovskolan tydliggörs.

Skolinspektionens kommentarer till resultaten

Analysera orsaker till att elever väljer att inte delta i lovskola och försök påverka dessa. Två av de faktorer som rektorerna uppger kan ligga bakom att eleverna tackar nej till att delta i sommarlovskolan är att eleverna istället väljer kommunala feriejobb och att antagning till gymnasieskolan ligger för tidigt för att eventuella betygsförändringar från lovskolan ska kunna spela någon roll. Eleverna behöver av huvudman och skola ges så goda förutsättningar som möjligt att delta. Till exempel kan kommunen samordna sina insatser för ungdomar under sommaren så att inte feriejobb krockar med sommarlovskola. Tidpunkten för antagning till gymnasieskolan kan också behöva samordnas med sommarlovskolan. Många rektorer i granskningen beskriver att lovskola även anordnats under höst-, sport- eller påsklov och menar att dessa har en fördel jämfört med sommarlovskolan eftersom de inte konkurrerar med sommarjobb och mindre med resplaner samt att de kan påverka elevernas betyg under pågående termin.

Använd erfarenheter från lovskolan till att utveckla den ordinarie undervisningen. Många rektorer tar upp att en framgångsfaktor i lovskolan är att det finns möjlighet att anpassa skoldagen efter elevernas behov. Förutom de mindre elevgrupperna lyfter många också fram att lovskolans elever gynnas av att läsa mer ”i block”. En analys av om skoldagens utformning under lovskolan kan ha gynnat lovskoleelevernas kunskapsutveckling kan användas också för att se om skoldagen under terminen bör utformas på något annat sätt. Även elevernas positiva syn på arbetsron under lovskolan bör uppmärksammas och analyseras. Utöver de mindre elevgrupperna kan det finnas saker i de arbetssätt som används eller relationerna mellan lärare och elever som ger goda förutsättningar för arbetsro.

Lärarna vid lovskolan får också överblick över om det finns områden eller moment som eleverna som deltar i lovskolan ofta behöver hjälp med. Dessa erfarenheter kan sammanställas och analyseras som en indikation på vilka delar av den ordinarie undervisningen som särskilt kan behöva utvecklas.

Bilaga 1. Metod och urval

I den här bilagan redogörs för distansinspektionens metod och urval.

Metod

Resultatet i distansinspektionen bygger på intervjuer med rektorer och elever i lovskolan genomförda mellan vecka 23 och vecka 25 år 2021. Som komplement till intervjuerna har Skolinspektionen skickat ut en enkät till de intervjuade eleverna som besvarats efter intervjun. Rektorsintervjun har kompletterats med ett skattningsformulär som rektorn fyllt i tillsammans med den inspektör som genomförde intervjuerna.

Eleverna har valts med hjälp av rektorn på skolan. I urvalet av elever har en strävan varit att uppnå en jämn balans mellan flickor och pojkar. Bland de elever som svarat på webbenkäten är flickorna något fler än pojkarna, särskilt på gymnasiet. Skolinspektionens uppfattning är att detta troligen inte avspeglar deltagandet i de granskade sommarlovskolorna korrekt, utan just är en konsekvens av att Skolinspektionen bett om en jämn könsfördelning vid gruppintervjun med eleverna.

Skolor i distansinspektionen

Skolorna i distansinspektionen är framtagna genom en urvalsdragning i flera steg. I det första steget skickade Skolinspektionen ut en enkät till samtliga offentliga huvudmän och till de 58 största enskilda huvudmännen för att på så sätt samla in vilka huvudmän som skulle kontaktas i granskningen. I ett andra steg valdes en och ibland två skolor ut hos ett urval av huvudmän som angett att de skulle ordna lovskola under granskningsperioden. I det här urvalet var ett viktigt kriterium att skolan skulle ha en pågående lovskola under granskningsperioden.

Skolorna i det slutliga urvalet i distansinspektionen är grund- som gymnasieskolor. Skolornas huvudmän är kommunala såväl som fristående. I urvalet finns även en variation mellan skolor belägna i storstäder samt i större och mindre kommuner.

Betydligt fler kommunala än enskilda skolor ingår i granskningen. Fördelningen mellan grund- och gymnasieskolor är inte heller jämn då det är fler grundskolor i granskningen. Den något ojämna fördelningen gör att eventuella jämförelser bör tolkas med försiktighet.

Tabell 6: Grund- och gymnasieskolor fördelade på huvudmannatyp

Skolform	Offentlig	Enskild	Totalsumma
Grundskola	42	4	46
Gymnasieskola	10	6	16
Totalsumma	52	10	62

Tabell 7: Grund- och gymnasieskolor fördelade på kommuntyp

Skolform	Storstäder och storstadsnära kommuner	Större städer och kommuner nära större stad	Mindre städer/tätorter och landsbygdskommuner	Totalsumma
Grundskola	15	14	17	46
Gymnasieskola	6	6	4	16
Totalsumma	21	20	21	62